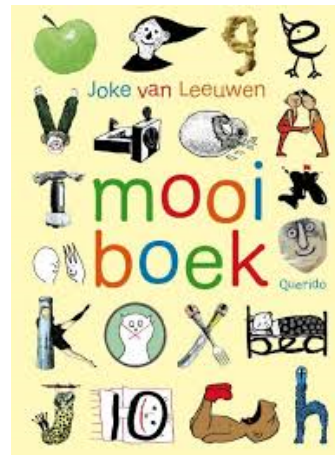

Anders omgaan met teksten

Tony van Dalen

06 29002411

Tony.van.dalen@Expertis.nl

@tonyvandalen

WAT IS CLOSE READING?

- Close Reading is een aanpak geen nieuwe methode.
- Het gaat om het doorgronden van de tekst om te komen tot **een dieper begrip van de tekst.**
- Het uitgangspunt is dat een actieve, doelgerichte, kritische en zich competent voelende lezer betekenis aan een tekst of delen van de tekst moet verlenen.

“Read like a detective,
write like a reporter.”

Use a short
passage

Re-reading

“Read with a pencil”

Text-dependent questions

Give students the chance to struggle a bit

Creating a Close Reading (Fisher & Frey)

Kenmerken van Close Reading

- Het lezen van de tekst staat centraal
- Werken met een korte, complexe tekst
- De lezer richt zich vooral op wat de schrijver zegt c.q. diens woordgebruik
- Lezen vanuit een leesdoel
- Herhaald lezen van de tekst of stukken van de tekst (analyseren) verdeeld over meerdere sessies
- Praten/discussiëren over de tekst of delen van de tekst
- Er worden alleen conclusies getrokken die verdedigbaar zijn vanuit de woorden van de schrijver.
- Focus op het vinden van bewijs in de tekst
- Aantekeningen maken bij een tekst (lezen met de pen in de hand)

Accenten in elke les

Les 1: Wat zegt de tekst?

Les 2: Hoe wordt het in de tekst gezegd?

Les 3: Wat betekent de tekst?

Wat steeds terugkomt:

- Terugblik: wat hebben we al geleerd en wat is nu onze volgende stap
- Doel: stel een duidelijk geformuleerd doel
- Minimaal ophalen van voorkennis
- Minimaal aanbieden van woorden

CLOSE READING IS DIEPER GRAVEN IN DE TEKST!

**1^E
KEER**

WETEN
WAT DE
KERN IS!

WAT ZEGT DE TEKST?

**2^E
KEER**

MEER
INFORMATIE
KRIJGEN!

HOE WORDT HET IN
DE TEKST GEZEGD?

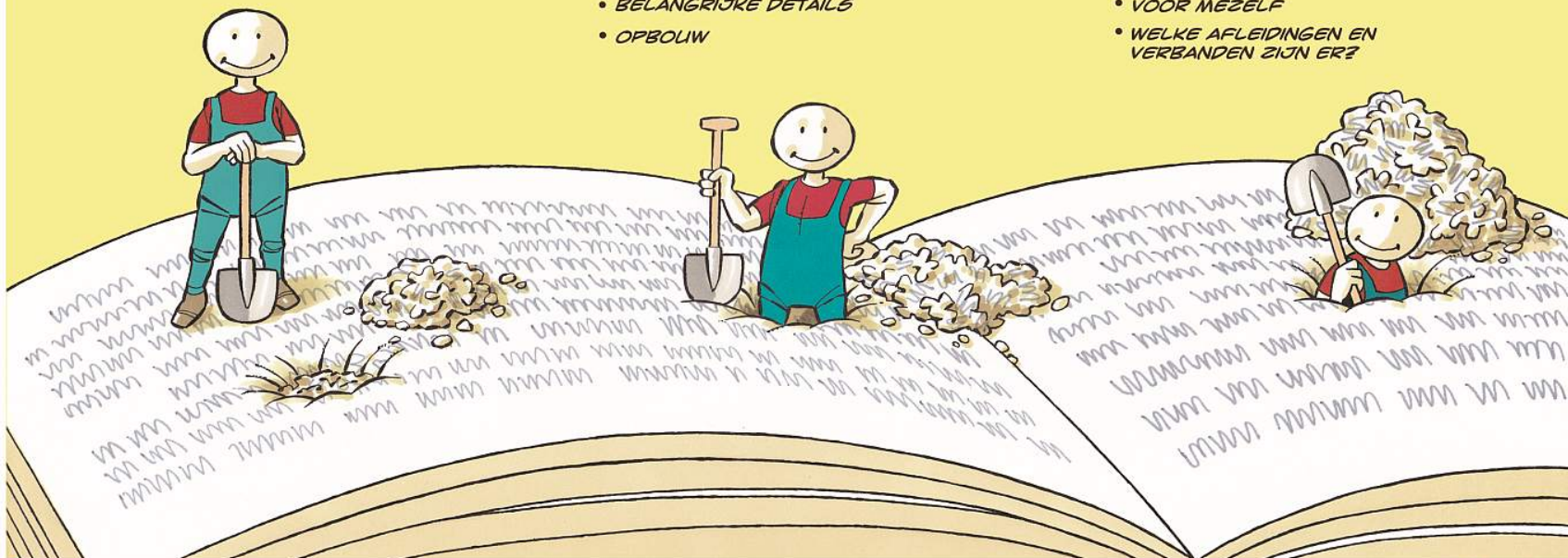
- WOORDEN
- BELANGRIJKE DETAILS
- OPBOLIV

**3^E
KEER**

WE
BEGRIJPEN
HET!

WAT IS DE DIEPERE
BETEKENIS VAN DE TEKST?

- VOLGENS DE SCHRIJVER
- VOOR MEZELF
- WELKE AFLEIDINGEN EN
VERBANDEN ZIJN ER?

Preventie laaggeletterdheid o.a. door leerlingen te leren hoe om te gaan met verschillende tekstsoorten

PISA 2015 NL

Ontwikkeling laaggeletterdheid bij 15-jarigen

2003	2006	2009	2012	2015
11,5%	15,1%	14,3%	13,8%	17,9%

Welke tekst begrijpen kinderen beter?

1. Het Romeinse leger was bijna niet te verslaan. Ze veroverden land na land, omdat de soldaten de beste wapens hadden en prima getraind waren. Ook werden ze goed betaald en kregen ze volop te eten. Meestal vonden ze het een eer om te vechten voor Rome.
2. Kelvin wilde dat hij ook al achttien was. Hij zou direct het leger in gaan. Net zo'n leger als het Romeinse leger eeuwen geleden. Het Romeinse leger was bijna niet te verslaan. Ze veroverden land na land. De soldaten hadden de beste wapens en waren prima getraind. Ze werden goed betaald en ze kregen volop te eten. Meestal vonden ze het een eer om te vechten voor Rome.

'Give students the chance to struggle at bit'

Fisher & Frey

- Een tekst die interessant blijft voor 3 lesmomenten
- De complexiteit van de tekst bepaalt:
 - de focus voor de tekstgerichte vragen
 - de doelen van de lessen
 - welke kennis leerlingen mogelijk nog nodig hebben
- Mogelijkheden om te differentiëren met de tekst
- Koppeling met een thema in de klas
- Zorg voor een variatie aan soorten teksten (en dus ervaringen)

O Sessie 1

Wat zegt de tekst?

Richt zich op:

Algemene begripsvragen (begin, midden, eind, hoofdgedachte)

O Sessie 2

Hoe wordt het in de tekst gezegd?

Richt zich op:

- Vragen over belangrijke details
- Vragen over woordenschat
- Vragen over tekststructuur

O Sessie 3

Wat betekent de tekst?

Richt zich op:

- Vragen over de bedoeling van de schrijver
- Vragen rondom afleidingen
- Vragen over opinies, argumenten en verbanden met andere teksten

Soorten teksten

- Informatieve teksten, die een stand van zaken in de werkelijkheid weergeven (verslag, krantenbericht, wetenschappelijk of encyclopedisch artikel)
- Persuasieve teksten, die de toehoorder of lezer van iets willen overtuigen (reclameboodschap, pamflet, verzoekschrift)
- Betogende teksten, die een bepaald standpunt of een visie innemen en met argumenten onderbouwen (hoofdartikel, opiniestuk, recensie)
- Expressieve teksten, die uitdrukken wat er in de spreker of schrijver omgaat (dagboek, liefdesbrief)
- Poëzie
- Teksten om mensen te laten lachen (cabaret, sinterklaasrijmpjes)
- Verhalende teksten in allerlei genres (mythe, sage, fabel)

Teksten voor begrijpend lezen

- Teksten vanuit de methode voor begrijpend lezen
- Zaakvakteksten
- Andersoortige teksten:
 - Gevarieerd aanbod
 - Voldoende diepgang
 - Voldoende complexiteit

Maar ook:

- Wat past bij mijn groep?
- Welke onderwerpen vinden mijn leerlingen interessant?
- Wat is het niveau van mijn leerlingen?
- Over welke teksten ben ik zelf enthousiast?
- Wat moeten mijn leerlingen leren?

Belangrijke kenmerken bij analyse en selectie van teksten

- Kwantitatieve kenmerken
- **Kwalitatieve kenmerken**
- Tekst/lezer-factoren

Kwalitatieve kenmerken

- Tekststructuur
- Taalkundige kenmerken
- Betekenis van de tekst
- Bedoelingen van de schrijver
- Kennisniveau

Deze kenmerken helpen bij **het bepalen van je lesdoelen** voor de Close Reading sessies.

Tekststructuur

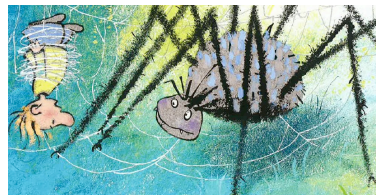
- Een duidelijke verhaallijn is makkelijker dan een verhaal met flashbacks of lijnen die spelen in de toekomst.
- Een informatieve tekst wordt complex door de hoeveelheid structuren/genres die in combinatie worden gebruikt.
- Gebruik van koppen wel of niet.
- Visuele ondersteuning bij de tekst en lay-out, kunnen het begrip ondersteunen. (tabellen, etc.)
- Illustraties kunnen de tekst ook vervangen (complexer)
- Bij tekststructuur is het ook goed om te kijken naar relaties tussen ideeën en karakters/processen en gebeurtenissen

Verhaalstappen

Climax

Ontwikkeling

Probleem

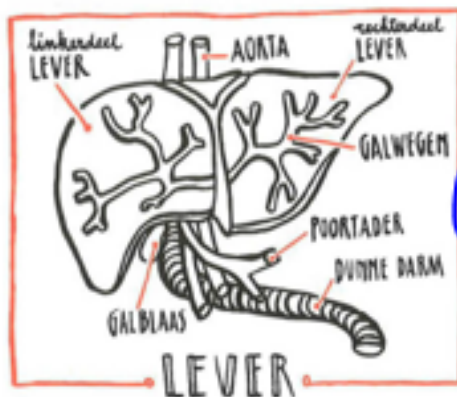

Verhaalbegin (exposé)

Afloop

IN DE (JUISTE) HOUDING

Je weet inmiddels dat sommige onderdelen van je lichaam verschillende dingen tegelijk kunnen doen. Maar je lever slaat alles. In totaal zijn er meer dan 200 belangrijke taken die door je lever worden uitgevoerd. Dat zijn er te veel om op te noemen. Ik noem er een paar. Je lever zorgt bijvoorbeeld voor het opslaan en doorgeven van cholesterol. Je lever doorzoekt je bloed op nuttige en schadelijke stoffen. Hij zorgt ervoor dat kapotte en dode bloedcellen worden opgeruimd. Hij slaat vet en suiker op, zodat je er niet te veel van in je bloed krijgt en nog wat overhoudt voor later. Hij bewaart vitamines voor je. En hij zorgt voor gal. Gal is een heel vette stof die je lichaam gebruikt om het maagzuur af te remmen.

WAAROM JE LEVER ZO BELANGRIJK IS

Je dunne darm is niet zomaar een buis met een ingang en een uitgang, zoals een tuinslang. Het belangrijkste deel van je voedsel verlaat je dunne darm niet via het uiteinde, maar door de wand. Dat werkt als volgt. In je dunne darm verandert je eten voor een groot deel in een dun soepje vol voedzame moleculen. Die moleculen zijn zo klein dat ze door de darmwand opgenomen kunnen worden. Daarom is het oppervlak van die darmwand ook zo groot: als je die oppervlakte van

misschien uit een wand kunnen uitentkant bloedsuikers. en naar de offen en kijkt dan woede uit het recht en de rest

WAAROM JE BILLEN NIET WEGBRANDEN DOOR HET BIJTENDE ZOUTZUUR

Misschien heb je wel eens een dressing voor de sla gemaakt. Als je te veel azijn of citroen hebt gebruikt, dan kun je dat weer goed maken door olie toe te voegen. De dressing wordt dan minder zuur. Zo werkt de gal ook. Je lever maakt gal aan en stuurt het naar de galblaas. Dat is een kleine opslagruimte onder je lever die in contact staat met je dunne darm. Maar zoutzuur is zo zuur dat het vet uit de galblaas niet voldoende is. Daarom heb je nog een extra orgaan, de afvoersklier, die helpt om het zoutzuur in je dunne darm minder bijtend te maken. Gelukkig maar, anders zou je poep zo zuur zijn dat de wc zou wegbranden - om nog maar te zwijgen van je billen zelf...

Maar dan zijn we er nóg niet. Want uiteindelijk komt je eten terecht in de dikke darm. Je eten is dan al zo'n zestien uur onderweg. En nog steeds zitten er voedingsstoffen in die je lichaam kan gebruiken. Allelei vitamines en mineralen bijvoorbeeld. Sommige van die vitamines kunnen zelfs alleen maar door de dikke darm worden opgenomen. Die gaan dan ook weer

door de darmwand via kleine bloedvaten naar de lever. Alleen de goede voedingsstoffen uit de laatste paar centimeter van de darm gaan direct je bloed in. Je snapt nu meteen waarom er zetpillen bestaan: met zo'n pil in je achterste komt het medicijn regelrecht in je bloedbaan. Bovendien wordt het niet door je zure maagzappen afgebroken. Een zetpil werkt dus veel sneller dan een pil die je moet doorslikken.

De smurrie in het uiteinde van je dikke darm noemen we geen etenresten meer, maar poep. Die poep bestaat natuurlijk wel voor een deel uit de laatste overblijfselen van je eten. Vooral vezels uit brood en groenten. Maar ook uit afgebroken (bloed)cellen, gal, een enorme lading bacteriën en vooral water: zo'n 75 procent.

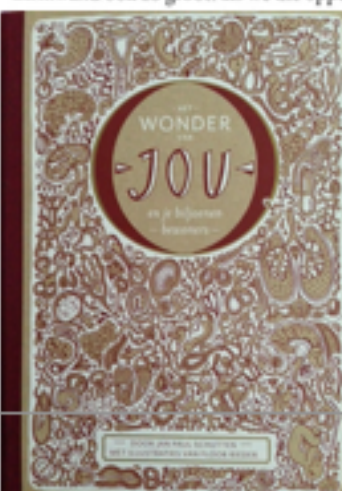
WAAROM VEEL MENSEN TE DOM ZIJN OM TE POEPEM

Goed. We zijn dus aangekomen bij het einde van de rit. Het is tijd om afscheid te nemen van de maaltijd van de vorige dag. En dat doen de meesten van ons... verkeerd. Dat weten we dankzij dokter Dov Sikirov. Hij onderzocht in welke houding je het best kunt poepen. In grote delen van de wereld poepen de mensen hurkend. Wij doen het zittend op de wc.

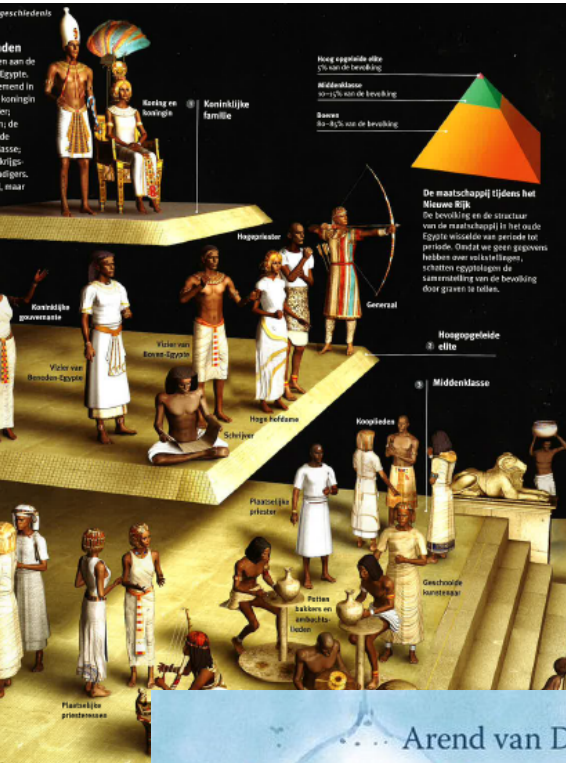
Sikirov liet zijn proefpersonen op allerlei verschillende manieren poepen. En wat blijkt? Hurken is veel beter! Je bent dan al binnen een minuut klaar, je darm is veel leger en het vocht een stuk prettiger. Dat komt doordat de darm als je zit een beetje wordt afgesloten. Als je hurkt blijft de darm mooi open staan. Sommige mensen zitten wel tien minuten of langer op de wc om te poepen. Hoeveel kostbare tijd gaat er dus niet verloren omdat mensen te dom zijn om goed te poepen?

Nou snap ik dat je liever op een wc poept dan hurkend op de grond. En ook dat je niet met je voeten op de wc-bril wilt gaan staan. Gelukkig heeft de scheefster Giulia Enders een methode bedacht om hurkend te poepen terwijl je op de wc zit. Als je je voeten op een krukje zet voor de wc krijg je vanzelf de 'hurk-houding'. Zo is dat probleem ook weer opgelost. Hoewel... ik heb het zelf geprobeerd en bij mij werkte het helemaal niet. Ik denk daarom dat langere mensen geen krukje nodig hebben en al in de ideale hurk-houding zitten wanneer ze hun hielen een stukje omhoog doen als ze op de wc zitten. Zo zie je maar, poepen is ingewikkelder dan je denkt.

Taalkundige kenmerken

- Schrijfstijl: Eenvoudige zinsstructuren of wordt er gebruik gemaakt van een beschrijvende stijl, met figuurlijk taalgebruik? Formeel of informeel? Eenvoudige zinnen of hoge dichtheid?
- Veranderingen in tijd
- Vertelperspectief: geschreven vanuit 1^e, 2^e of 3^e persoon
- Woordenschat: moeilijk wanneer de betekenis niet uit de context van de zin gehaald kan worden.
Vaktermen, onbekende woorden voor leerlingen.

De sociale piramide van het oude Egypte

Egypte had een stam sociale structuur. Jongens werden opgeleid om hetzelfde werk te doen als hun vader en grootvaders, en meisjes werden opgevoed om een goede echtgenote en moeder te worden. Vrouwen konden buitenshuis werken, bijvoorbeeld als marktvrouw, maar het huishouden ging voor. Je trouwde met iemand uit dezelfde klasse en alleen als je het geluk had anderszins te krijgen, kon je stijgen op de maatschappelijke ladder. Egypte werd geregeerd door de koning of farao, van wie gedacht werd dat hij contact had met de goden. De farao was hoofd van het leger, de ambtenaren en de priesters. Hij werd bij zijn werk geholpen door de hoogopgeleide elite die in steden woonde en schitterende graven voor zichzelf liet bouwen. De meeste mensen werkten als boer op land dat het eigendom was van de staat of de tempels. Ze werden begraven in eenvoudige graven in de woestijn.

Expertis
ONDERWIJSADVISEURS

De piramides van Egypte

Djoser en Cheops

IN EEN LAND HIER VER VANDAAN... golft het zand alsof het een zee is. Midden door die grote zandwoestijn stroomt het water van een rivier: de Nijl. Gelukkig is niet het hele land van zand. Dankzij de rivier wonen er al duizenden jaren mensen in Egypte. Want langs de Nijl groeit graan en staan bomen vol vruchten. Niet ver van de rivier, net buiten de grote stad Cairo, staan de grote piramides waarin lang geleden de farao's van Egypte werden begraven.

De eerste Egyptische koning die een piramide liet bouwen was Djoser. Op een dag zei farao Djoser tegen minister Imhotep: 'Als ik doodga, wil ik een heel bijzonder graf. Ik wil een graf als een paleis, met een tempel en een tuin met een hoge muur eromheen. In het midden moet een piramide worden gemaakt van blokken steen. In het binnenste van de piramide komt een grafkamer waarin je mijn mummie mag neerleggen.' Imhotep zette duizenden boeren aan het werk.

Arend van Dam & Alex de Wolf

In een land hier ver vandaan...

Van Holkema & Warendorf

De Kringloop van het leven

Carmilla de la Bedoyère

Van Ei tot Zeepaard

Zeepaardjes hebben een lange staart en kleine vinnen. Sommige zeepaardjes zijn felgekleurd en hebben een stekelig lichaam.

⇒ Zeepaardjes zijn ongeveer 10 tot 20 centimeter lang.

Expertis

ONDERWIJSLEADERVLEUREN

kieuwen

Zeepaardjes ademen door kieuwen in de zijkant van hun kop.

stekels

staart

Betekenis van de tekst

- Zitten er lagen in de tekst?
- Hoeveel informatie wordt concreet uitgelegd?
- Veel details en abstracte/theoretische informatie

Bedoeling van de schrijver en kennisniveau

Bedoeling van de schrijver

- Is de bedoeling van de schrijver wel of niet bekend aan het begin en is deze er makkelijk uit te halen, of is deze impliciet en verwerkt door de hele tekst?

Kennisniveau

- Welk niveau van achtergrondkennis is vereist?

Dank voor jullie aandacht en veel leesplezier

Tony van Dalen

06 29002411

Tony.van.dalen@Expertis.nl

Twitter @tonyvandalen

Expertis Onderwijsadviseurs

Postbus 762 | 7550 AT HENGELO

Prins Bernhardplantsoen 204 | 7551 HT HENGELO

T: 074 - 8 516 516

Utrechtseweg 31b | 3811 NA AMERSFOORT

T: 033 - 4 612 680

<http://www.expertis.nl>

